

<http://www.diva-portal.org>

This is the published version of a paper published in *Arbetsmarknad & Arbetsliv*.

Citation for the original published paper (version of record):

Eriksson, B., Bergman, A. (2016)

Introduktion till nr 1 2016.

Arbetsmarknad & Arbetsliv, 22(1): 4-5

Access to the published version may require subscription.

N.B. When citing this work, cite the original published paper.

Permanent link to this version:

<http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:kau:diva-45773>

Introduktion

Birgitta Eriksson och Ann Bergman

Årets första nummer av *Arbetsmarknad & Arbetsliv* innehåller fyra artiklar som spannar över ett tämligen brett område. Den första artikeln handlar om användningen av utvärderingar inom Arbetsförmedlingen. Den andra beskriver hur det är att arbeta med migranter inom psykiatri. Den tredje berör relationen mellan fritidsaktiviteter och ältande av jobbet och den fjärde artikeln slutligen behandlar lärares arbetsvillkor och hälsa. Dessutom ingår två bokrecensioner.

Utvärderingar är idag en återkommande praktik i de flesta organisationer. Diskussioner kring dessas värde och legitimitet saknas inte – vare sig i den vetenskapliga eller i den offentliga debatten. En verksamhet som är föremål för omfattande utvärdering, såväl intern som extern, är Arbetsförmedlingen. I artikeln "Användning av utvärderingar inom Arbetsförmedlingen" skriven av Davor Zovko, Mats Ekermo och Elinor Brunnberg riktas sökljuset mot just Arbetsförmedlingen i syfte att granska vilken roll utvärderingar spelar. Författarna gör detta genom att ställa ett antal frågor rörande vilka riktlinjer som finns inom arbetsförmedlingen gällande användningen av utvärdering, hur de lokala cheferna ser på utvärdering, hur utvärderingar påverkar kontroll och styrning samt vilken roll utvärdering spelar för verksamhetsutveckling. Datamaterialet bygger på centrala och lokala policydokument samt intervjuer med ledningspersonal på lokal nivå. Som teoretisk referensram används domän-teori och teori om *new public management*. Studien visar att utvärdering i första hand används som ett verktyg för kontroll och återrapportering gentemot statsmakterna i stället för att ligga till grund för verksamhetsutveckling på lokal nivå. Utvärderingsverksamheten styrs från central nivå och resultaten av utvärderingarna kommuniceras uppifrån och nedåt genom institutionaliserade kanaler. Möjligheter till att på lokal nivå kunna initiera kvalitetsutveckling med stöd av utvärderingar och med den arbetssökande i fokus tycks vara förenade med stora svårigheter.

Under 1990- och 2000-talen gjordes betydande förändringar inom den offentliga sektorn med krav på ökad effektivitet. Syftet med Mona Linqvists artikel "Organisering av tid och emotioner i psykiatri" är att analysera emotionsarbete i behandling av migranter inom psykiatri samt hur kraven på effektivisering av psykiatri inverkar på det emotionella arbetet. Framför allt behandlas effekter av tidsorganisering. Data har i första hand samlats in med hjälp av fokusgruppsintervjuer med sex behandlare i öppenvården. Dessa genomfördes vid tre olika

tillfällen och kompletterades med fem individuella intervjuer. Samtliga intervju-personer har erfarenhet av behandling av migranter. Intervjuerna visar att det emotionella arbetet är en förutsättning för behandling inom psykiatri och att emotionerna är nödvändiga arbetsredskap i behandlingen. I arbetet med immigranter är det dock inte det emotionella arbetet som känns tyngst utan det är framför allt den frustration och trötthet som personalen känner med anledning av de ökade produktionskraven.

Titeln på Leif W Rydsteds artikel är ”Relationen mellan fritidsaktiviteter, överengagemang och ältande över jobbet”. Syftet med artikeln är att visa hur olika typer av fritidsaktiviteter är relaterade till kognitivt ältande av problem i arbetet, samt beskriva huruvida relationen mellan fritidsaktiviteter och ältande kvarstår även efter kontroll för inflytandet från personrelaterat överengagemang. Mot bakgrund av tidigare forskning har författaren formulerat två hypoteser. Enligt den ena har arbetsrelaterade aktiviteter på fritiden samband med ältande av jobbet såtillvida att idrottsliga och andra fysiska aktiviteter, sociala aktiviteter och hobbyverksamhet minskar jobbältandet. Enligt den andra hypotesen kvarstår sambandet mellan typ av fritidsaktivitet och jobbältande även vid kontroll för effekterna av personrelaterat överengagemang i arbetet. Materialet som använts för att testa hypoteserna är 76 brittiska heltidsarbetande arbetstagare vid sex olika företag/organisationer. Båda hypoteserna bekräftas.

I artikeln ”Lärares arbetsvillkor och hälsa efter 1990-talets skolreformer” beskriver Jannike Kjellström, Ylva B Almquist och Bitte Modin hur den svenska skolan har genomgått stora förändringar som påverkat lärarnas arbetsvillkor. Vidare redovisar de hur arbetsvillkoren hänger samman med hälsan. Avslutningsvis analyserar författarna hur stor andel av ohälsan som skulle kunna minskas om arbetsvillkoren förbättras. Artikeln bygger på en webbaserad enkätundersökning som gjordes bland högstadielärare i Stockholms kommun våren 2014. Enkäten besvarades av 1 288 personer och innehöll frågor om arbetsvillkor såsom återkoppling från skolans ledning, stöd från kolleger, sammanhållning på skolan, anspänd arbets-situation och tidsanvändningen för arbetsuppgifterna. Hälsa/ohälsa belystes i termer av stress, nedstämdhet och allmänt hälsotillstånd. Resultaten visar att dåliga arbetsvillkor påverkar såväl stress och nedstämdhet som det allmänna hälsotillståndet i negativ riktning. Det är resultat som överensstämmer med tidigare forskning. För att förbättra hälsotillståndet bland högstadielärarna handlar det främst om att göra förändringar av hur arbetstiden används. Detta skulle exempelvis kunna ske genom att såväl administrativa uppgifter som psykosociala elevfrågor överfördes till andra personalkategorier. Återkoppling från ledningen, stöd från kolleger och sammanhållning på skolan är också viktiga inslag som har betydelse för hur lärarna upplever sin hälsa.